

บทที่ 5

บทสรุป

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เป็นพรรคที่ประกาศตนเองว่าเป็นพรรคปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพที่ก่อตั้งมานานถึง 40 ปี แต่นับได้ว่าเป็นพรรคที่มีความซึ้น ๆ ลง ๆ ทางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีการปฏิวัติและ การเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์มาแล้วหลายหน ที่ทำให้เกิดการต่อสู้ทางความคิดขึ้นมาแล้วหลายครั้งภายในพรรค แต่ก็นับได้ว่าไม่มีครั้งใดในประวัติศาสตร์การต่อสู้ของพรรคที่มีความแตกแยก และสูญเสียกำลังพลที่สำคัญไปเป็นจำนวนมาก เท่ากับที่ได้เคยเกิดขึ้นในช่วงปี 1969-1982 อันเป็นช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับการวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศสังคมนิยมด้วยกันเองอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะในอินโดจีนที่เป็นความขัดแย้งระหว่างจีน-โซเวียต

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยนั้น นับได้ว่าเป็นพรรคที่เกิดขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งของสถานการณ์ทางสากล และได้รับอิทธิพลแนวความคิดสังคมนิยมคอมมิวนิสต์เข้ามาจากภายนอกประเทศ การผลักดันให้เกิดการปฏิวัติตามอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ที่ พทท. เป็นกองหน้าของการปฏิวัติด้วยการใช้กำลังอาวุธ ด้วยความรุนแรงนั้นได้ก้าวเร็วไปกว่าที่มวลชนภายในประเทศจะพร้อมได้ จึงทำให้ พทท. ต้องฝังกัวเองอยู่แต่ในชนบทมาเป็นระยะเวลานานถึง 40 ปี โดยที่เป็นการสร้างกองกำลังปฏิวัติที่ชวานา และสร้างฐานที่มั่นขึ้นในชนบท โดยถือว่า ชวานาเป็นทัพหลวงของการปฏิวัติ จนกระทั่งทำให้ พทท. ตามไม่ทันต่อการปฏิวัติของมวลชนในเมืองที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 1973 อันทำให้ พทท. กลายเป็นพรรคที่ล้าหลังมวลชน และได้เริ่มหันมาสนใจงานในเมืองมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ของ พทท. ได้เกิดขึ้นท่ามกลางสถานการณ์ระหว่างประเทศที่เป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศสังคมนิยม คือ จีน-โซเวียตและเวียดนาม อันนำไปสู่การทำสงครามต่อกันนั้น ได้มีส่วนผลักดันสำคัญในการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ และการตีความทางอุดมการณ์ของ พทท. ใหม่ นับตั้งแต่การเสนอทฤษฎีสามโลกในปี 1977 ที่มีเป้าหมายโจมตีหลักที่โซเวียต และสหรัฐอเมริกา โดย พทท. เห็นว่า ทั้งสองประเทศเป็นประเทศอภิมหาอำนาจที่เป็นจักรพรรดินิยม แต่โซเวียตใส่เสื้อคลุมสังคมนิยมอีกชั้นหนึ่งจึงกลายเป็นประเทศังคมจักรพรรดินิยม ที่เป็นภัยที่ร้ายแรงกว่าจักรพรรดินิยมเก่าอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากจักรพรรดินิยมเก่าคือ

สหรัฐอเมริกาได้พ่ายแพ้ในสงครามเวียดนาม และถอนตัวออกจากภูมิภาคนี้ไปแล้ว การขยายอิทธิพลของโซเวียตที่เข้ามาทางเวียดนาม แทนที่สหรัฐอเมริกา ทำให้ พคท. พิจารณาว่าเป็นภัยโดยตรงต่อประเทศไทย] จนกระทั่งการที่เวียดนามทำการบุกกัมพูชา ในเดือนมกราคม 1979 นั้น ก็ยังทำให้ พคท. เชื่อแน่ว่า ทั้งสังคมนิยมพรตนิยมโซเวียตและเวียดนามนั้นทำการปฏิวัติสังออกละเมิดเอกราชอธิปไตยของประเทศอื่น การเกิดสงครามในกัมพูชานั้นเองที่ พคท. มองว่าทั้งโซเวียตและเวียดนามมีแผนที่จะรุกรานประเทศไทย จนกระทั่ง พคท. ประกาศต่อต้านคัดค้านสิทธิครองความเป็นเจ้าขึ้นในกลางปี 1977 โดยเรียกร้องขอความร่วมมือทั้งจากรัฐบาลไทย และสหรัฐอเมริกา เพื่อต่อต้านภัยที่มาจากโซเวียต และเวียดนาม]

การเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ที่มียุทธศาสตร์มุ่งโจมตีโซเวียตแทนที่สหรัฐอเมริกาที่เคยเป็นศัตรูหลักสำคัญ ตั้งแต่อดีตมานั้นนับเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่จีนเองก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ใหม่ดำเนินนโยบายที่เป็นปรักษกับโซเวียต และเวียดนามมาตลอดอีกด้วย การที่จีนทำสงครามสั่งสอนเวียดนามนั้น พคท. ก็ได้ให้การสนับสนุน และออกรับแทนเงินว่าเป็นสงครามที่จำเป็น และเป็นธรรมอีกด้วย และยังความชื่นชมต่อการที่สหรัฐอเมริกาเปิดความสัมพันธ์กับจีน ซึ่งครั้งหนึ่งถือว่าเป็นโลกจักรพรรดินิยมที่จำเป็นต้องถูกโค่นทำลาย

นอกจากการสอดคล้องทั้งโดยการตีความทฤษฎีปฏิบัติแล้ว ในด้านการดำเนินนโยบายที่เป็นแนวทางการปฏิบัตินั้น ทั้ง พคท. และ พคจ. จะมีลักษณะที่สอดคล้อง และซ้อนทับกันพอดี และเป็นไปในช่วงจังหวะเวลาเดียวกันอีกด้วย การประสานการดำเนินนโยบายที่เชื่อมต่อกันได้อย่างดีเช่นนี้ ก็เนื่องมาจากความสัมพันธ์ทางด้านองค์กรบริหารของพรรค ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้นำของ พคท. นั้นได้เคยผ่านการอบรมศึกษาแนวความคิดทฤษฎี และอุดมการณ์ มาจากสถาบันมาร์กซ์-เลนิน ในปักกิ่งมาแล้วทั้งสิ้น และบุคคลชั้นนำเหล่านี้ก็เป็นกลุ่มแกนนำที่เคยร่วมก่อตั้งพรรคมาตั้งแต่ที่ พคท. ยังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน สาขาประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ก็ยังคงกุมการนำของพรรค และดำรงตำแหน่งหน้าที่ในคณะกรรมการเมือง ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดของพรรคมาตั้งแต่สมัยชาสมัยที่หนึ่งในปี ค.ศ. 1942 จนถึงสมัยชาสมัยที่ 4 ในปี ค.ศ. 1982 ครึ่งล่าสุด และยังมี การพบปะและการแลกเปลี่ยนทัศนะต่อกันระหว่าง พคท. และ พคจ. อยู่เสมออีกด้วย สิ่งเหล่านี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางอุดมการณ์ระหว่างทั้ง 2 พรรคนั้นมีมานานแล้ว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเป็นความสัมพันธ์ที่หยั่งรากลึกไปถึงตัวบุคคลที่กุมการนำของพรรคที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ

ความสัมพันธ์ทั้งด้านองค์การบริหาร และอุดมการณ์ที่ พทท. มีต่อ พคจ. อย่างแนบแน่นนี้เอง ได้ก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญยิ่งต่อการบริหารขององค์กรพรรคที่จะผลักดันการดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับการตีความทางอุดมการณ์ใหม่ของ พทท. ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มแนวร่วมผู้นำนักศึกษา ปัญญาชน และผู้ปฏิบัติงานระดับล่างของพรรคไม่เห็นด้วยกับการดำเนินนโยบายของพรรคที่มีลักษณะขึ้นต่อ พคจ. ทั้งนี้เนื่องจากการตีความทางอุดมการณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นไม่เหมาะสมกับการปฏิวัติไทย

การเปลี่ยนแปลงของ พทท. ในทิศทางที่โน้มเอียงไปทางจีนเช่นนี้ นอกจากจะทำให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงภายใน พทท. แล้ว พทท. ยังต้องสูญเสียกำลังส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญใน เวียดนาม ลาว กัมพูชา ที่เคยเป็นหลักพิง และแหล่งความช่วยเหลือที่สำคัญอีกด้วย และทำให้ผู้ปฏิบัติงานของพรรคประกาศแยกตัว และเป็นศัตรูกับ พทท. โดยตรง โดยเฉพาะการสูญเสียองค์กรแนวร่วมที่เป็นผู้นำการปฏิบัติงานในเมือง และรัฐสภาพงานในเมืองเป็นอย่างดี ที่ได้ทำการศึกษา และวิเคราะห์ลักษณะสังคมไทยใหม่ ที่สวนทางกับ พทท. อีกทั้งยังได้ปฏิเสธการเสนอทฤษฎีสามโลก และการคัดค้านโซเวียตและเวียดนามของ พทท. อีกด้วย การที่ พทท. ถูกปฏิเสธทั้งทางด้านอุดมการณ์และแนวนโยบายการปฏิบัติ ทำให้อุดมการณ์ของพรรคถูกทำลายโดยตรง และยังทำให้อุดมการณ์ไม่แข็งแกร่งพอที่จะสร้างการยอมรับได้เมื่อผลของการประชุมผู้แทนสมัชชาทั่วประเทศครั้งที่ 4 เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1982 นั้น พทท. ได้ประกาศยืนหยัดตามการตีความทางอุดมการณ์ของจีน โดยให้การยกย่องเชิดชูว่าประธานเหมา เจ๋อตุง มีคุณูปการต่อการปฏิวัติไทย และ พทท. ยังละเมิดหลักการประชาธิปไตยภายในพรรคโดยล้มมติเอกฉันท์ของการวิเคราะห์สังคมไทยที่ว่าลักษณะสังคมไทยนั้นพัฒนาเป็นสังคมกึ่งเมืองขึ้นกึ่งศักดินา โดยมีรูปการชูครีคแบบทุนกับศักดินาก้ำกึ่งกัน การละเมิดต่อเสียงข้างมากภายในพรรคเช่นนี้ ทำให้กรรมการพรรคบางคน ผู้ปฏิบัติงานของพรรคประกาศแยกตัว และกลับสู่เมืองเป็นจำนวนมาก และมวลชนที่เคยเป็นฐานสนับสนุนพรรคก็หันมาเข้าร่วมกับรัฐบาลในฐานะผู้เข้าร่วมพัฒนาชาติไทย ตามนโยบาย 66/2323 และ 66/2523 ของรัฐบาล

การแตกสลายของแนวร่วม กปชป. และการแตกหักระหว่างนักศึกษา ปัญญาชน กับ พทท. นับได้ว่าก่อผลสะท้อนแก่ พทท. เป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากนับตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา พทท. ต้องสูญเสียผู้ปฏิบัติงานที่ถอนตัวออกจากพรรค ทำให้ฐานที่มั่นไม่มีกองกำลัง ไม่มีฐาน

มวลชนสนับสนุนในชนบท และการที่นักศึกษาและแนวร่วมไม่ให้การสนับสนุน ก็ยิ่งทำให้พรรคถูกตัดขาดทั้งจากชนบท และในเมือง กลายเป็นพรรคที่ไม่สามารถขยายการสู้รบ เพราะไม่มีกองกำลังสู้รบ ไม่มีฐานที่มั่น เพราะไม่มีฐานมวลชน และไม่สามารถสร้างแนวร่วมเพราะไม่มีแนวร่วม จนทำให้พรรคไม่สามารถเป็นกองหน้าของการปฏิวัติได้ เพราะไม่มีกองกำลังหนุนในการปฏิวัติ สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นนี้ ทำให้พรรคต้องพิจารณาตัวเองและยอมรับข้อบกพร่องที่พร้อมจะสรุปทบทวนต่อไป คงจะเห็นได้จาก คำชี้แจงกรณีนักศึกษานักศึกษานักศึกษาบวชเข้าเมือง และคำชี้แจงกรณีแนวร่วมแตก ในเดือนมิถุนายน และกรกฎาคม ค.ศ. 1981 ซึ่งเป็นความพยายามของพรรคที่จะเรียกกำลังศรัทธาจากขบวนการนักศึกษาและผู้ปฏิบัติงานในเมืองให้กลับมาร่วมกับพรรคและเพื่อเป็นการรักษาภาพพจน์ของพรรคเพื่อการฟื้นฟูพรรคอีกครั้งหนึ่ง แต่ความพยายามเช่นนี้ก็ยิ่งทำให้พรรคแตกแยกทางอุดมการณ์กับกลุ่มที่เคยร่วมต่อสู้กับพรรคมากยิ่งขึ้น อันเป็นผลจากการที่กรรมการบริหารละเมิดหลักการประชาธิปไตยในมติเรื่องการวิเคราะห์ลักษณะสังคมไทยในการประชุมสมัชชาผู้แทนพรรคครั้งที่ 4 ในปี 1982 ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า พคท. ไม่เคยแก้ไขความผิดพลาดของตนอย่างจริงจัง ซึ่งทำให้พรรคขาดการยอมรับและอุดมการณ์ของพรรคถูกทำลายอยู่ตลอดเวลา

ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ของ พคท. ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1969-1982 นี้ ทำให้เห็นได้ชัดว่า การเปลี่ยนแปลงในทางอุดมการณ์นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้และได้นำมาสู่ความขัดแย้งและการแตกแยกอย่างรุนแรง ทั้งนี้ไม่เฉพาะภายใน พคท. เท่านั้น แม้แต่พรรคคอมมิวนิสต์อื่น ๆ ทุกแห่งก็มักจะมีการต่อสู้และความขัดแย้งอย่างรุนแรงเกิดขึ้นทุก ๆ ครั้งที่มีการตีความทางอุดมการณ์ และการต่อสู้ทางความคิด และการแตกแยกทางอุดมการณ์นี้สามารถที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งก่อนการยึดอำนาจรัฐและภายหลังการยึดอำนาจรัฐได้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากการตีความทางอุดมการณ์และการขัดแย้งกันทางอุดมการณ์นั้น เป็นการนำเอาอุดมการณ์ไปปรับใช้ในทุกประเทศทุกพรรคปฏิวัติ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจรัฐ ที่จะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนภายในประเทศและการยอมรับทางสากล อันเป้าหมายปลายทางของการปฏิวัติ และก่อนที่จะช่วงชิงอำนาจรัฐสำเร็จนั้นอุดมการณ์ก็มักจะเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดที่จะนำมาเป็นข้ออ้างและสร้างความชอบธรรมให้เกิดการยอมรับ และการขัดแย้งที่เกิดขึ้นก็มักจะมีอุดมการณ์เป็นเครื่องมือทุกครั้ง แม้ว่าการปฏิวัตินั้นจะยังไม่สำเร็จ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความสามารถลงประการคือ ความสามารถของพรรคที่จะต่อต้านอำนาจรัฐได้โดยที่พรรคยังไม่แตกสลาย และความสามารถในการขยายงาน

ด้านอื่น ๆ ออกไป เพื่อที่จะพยายามรักษาสถานภาพของพรรคไว้ต่อไปได้

ความสัมพันธ์ทางอุดมการณ์ระหว่าง พคท. และ พคจ. ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ที่สอดคล้องต่อกันตลอดเวลานั้น ได้ชี้ให้เห็นว่า พคท. เป็นพรรคปฏิวัติที่ขาดอิสระ และไม่มีลักษณะของพรรคปฏิวัติประชาธิปไตย ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง และเป็นพรรคที่ยึดถือทฤษฎีการปฏิวัติตามแบบอย่างของจีนมาโดยตลอด จนทำให้ พคท. ซึ่งเป็นพรรคปฏิวัติที่ก่อตั้งมานานถึง 40 ปี ไม่สามารถทำการปฏิวัติสำเร็จได้ และยังทำให้อุดมการณ์ของพรรคอ่อนตัวลงไปอีก เมื่อถูกท้าทายจากแนวความคิดใหม่ที่คิดค้นจากลักษณะสังคมไทยโดยเฉพาะ และผลจากการดำเนินยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติตามอุดมการณ์ของ พคจ. จนทำให้พรรคถูกปฏิเสธทั้งจากฐานมวลชนในชนบทและในเมือง และในอีกด้านหนึ่งก็ถูกตีกระหน่ำจากนโยบาย การปราบปรามคอมมิวนิสต์โดยใช้นโยบายการเมืองนำการทหาร 66/2523 และ 66/2525 ของรัฐบาล ประกอบกับการถูกตัดขาดจากพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน และถูกลดการสนับสนุนจาก พคจ. เอง จนทำให้ดูเหมือนหนึ่งพรรคพ่ายแพ้จากทุก ๆ ด้าน และพร้อมที่จะแตกสลาย แต่แท้ที่จริงแล้ว พคท. ไม่ได้พ่ายแพ้ทั้งฝ่ายรัฐบาลหรือพ่ายแพ้ต่อใครทั้งสิ้น หากแต่ พคท. เป็นพรรคปฏิวัติที่พ่ายแพ้แก่ตัวเอง ตั้งแต่ต้นที่ไม่สามารถรักษาความอิสระ และความเป็นตัวของตัวเองไว้ได้ และลักษณะของความแตกแยกทางอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นกับ พคท. ในช่วงตั้งแต่ปี 1969-1982 นั้น ก็เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นมาแล้วในพรรคคอมมิวนิสต์อื่น ๆ อีกด้วย เช่น กรณีพรรคบอลเชวิคในรัสเซีย และโดยเฉพาะพรรคคอมมิวนิสต์ท้องถิ่นซึ่งเป็นพรรคเล็ก ๆ ที่จำเป็นต้องการการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์ที่ใหญ่กว่าทั้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง และยุทธปัจจัยต่าง ๆ ด้วยแล้ว ก็ยังมีลักษณะของการขึ้นต่อ และการพึ่งพาต่อพรรคภายนอกมากยิ่งขึ้นไปอีกด้วย และหากพรรคคอมมิวนิสต์พรรคใดที่ยิ่งพึ่งพาต่อพรรคคอมมิวนิสต์ต่างประเทศมากยิ่งขึ้นเท่าใด ก็จะทำให้พรรคนั้นขาดลักษณะที่จะเป็นพรรคปฏิวัติของประชาชนไปมากเท่านั้น